

NORGES HØYESTERETT

Den 22. februar 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Arntzen og Høgetveit Berg i

HR-2023-341-U, (sak nr. 22-185512SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Bjørn Terje Smistad)

mot

Nærøysund kommune (advokat Bertil Vilhelm Smalås)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens kjennelse om sakskostnader hvor partene inngikk rettsforlik for lagmannsretten.
- (2) A tok ut søksmål mot Nærøysund kommune med krav om erstatning for forurensning på hans fritidseiendom. Grunnlaget for kravet var uaktsom saksbehandling knyttet til et minirensesanlegg på en naboeiendom. Kommunen avviste ansvar.
- (3) Trøndelag tingrett avsa 9. november 2021 dom med slik domsslutning:
 - «1. Nærøysund kommune dømmes til å betale erstatning til A med 350 000 – trehundreogfemtusen- kroner innen 2 –to- uker fra forkynnelse av denne dom.
 2. Nærøysund kommune dømmes til å betale A sine sakskostnader på 811 285 – åttehundreogellevetusentohundreogåttifem- kroner med tillegg av rettsgebyr og utgifter til fagkyndige meddommere innen -2- to uker fra forkynnelse av denne dom.»
- (4) Nærøysund kommune anket til lagmannsretten. På ankeforhandlingens tredje dag ble det inngått rettsforlik med slikt innhold:
 - «1 Nærøysund kommune utfører følgende tiltak mot at erstatningskravet, jf. tingrettens dom punkt 1, bortfaller:

Utløpet fra minirensanlegget ledes i lukket løp og kobles til avløpsledning tilhørende Harald Grøtting. Alternativt føres ledningen i lukket løp ut i sjø vest for naustet. Forutsetningen er at grunneier godkjenner tiltaket.

2. Frostating lagmannsrett tar stilling til sakskostnadene for tingretten og lagmannsretten etter lagmannsrettens skjønn. For øvrig er partene enige om at saken kan heves som forlikt.»

(5) Partene holdt avsluttende innlegg om sakskostnadsspørsmålet.

(6) Frostating lagmannsrett avsa 16. november 2022 kjennelse med slik slutning:

- «1. Ankesaken heves.
2. I sakskostnader for lagmannsretten skal Nærøysund kommune betale 157 000 – hundreogfemtisjuten – kroner inklusive merverdiavgift til A innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen.
3. I sakskostnader for tingretten skal Nærøysund kommune betale 380 000 – trehundreogåttitusen – kroner inklusive merverdiavgift til A innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.»

(7) A har anket lagmannsrettens avgjørelse av sakskostnader i slutningen punkt 2 og 3. Anken gjelder lovanvendelsen og saksbehandlingen. Skjønnsutøvelsen er angrepet med henvisning til at resultatet fremstår klart urimelig, vilkårlig eller uforsvarlig. Det er blant annet gjort gjeldende at lagmannsrettens separate prøving av størrelsen på advokatsalæret er i strid med lovens system og at prøvingen skjedde uten varsel til partene. Det er også anført at lagmannsretten har vurdert og vektet flere av momentene feil. Etter endring i prosesskriv 27. desember 2022 er A påstand slik:

- «1. I sakskostnader for Trøndelag tingrett skal Nærøysund kommune betale 811 285 – åttehundreogellevetusentohundreogåttifem – kroner inklusive merverdiavgift til A innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen.
2. I sakskostnader for Frostating lagmannsrett skal Nærøysund kommune betale 510 841 – femhundreogtitusenåttehundreogførtien – kroner inklusive merverdiavgift til A innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen.
3. I sakskostnader for Høyesterett skal Nærøysund kommune betale 48 374 – førtiåttetusentrehundreogsyttifire – kroner inklusive merverdiavgift til A innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen.»

(8) *Nærøysund kommune* har prinsipalt nedlagt påstand om at anken skal nektes fremmet, subsidiært at hver av partene skal dekke egne sakskostnader. Det er blant annet anført at lagmannsretten har anvendt § 19-11 fjerde ledd korrekt og at partene fikk anledning til å prosedere sakskostnadsspørsmålet under ankeforhandlingene. Kommunen er sterkt uenig i lagmannsrettens skjønnsutøvelse, men mener det ikke er grunnlag for å oppheve kjennelsen som klart urimelig, klart uforsvarlig eller vilkårlig. Nærøysund kommune har nedlagt slik påstand:

- «1. Prinsipalt. Anken nektes fremmet.
- 2. Subsidiært. Hver av partene dekker egne saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten.
- 3. I begge tilfeller. Nærøysund kommune tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett med kr. 12.800,- eks. mva.»

- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at etter tvisteloven § 20-9 tredje ledd kan ankedomstolen bare prøve lovanvendelsen og saksbehandlingen, samt bevisvurderingen så langt den utelukkende gjelder sakskostnadsavgjørelsen. Når partene etter inngåelse av rettsforlik overlater til retten å avgjøre sakskostnadene etter § 19-11 fjerde ledd, kan det skjønns som er utøvd, bare prøves dersom det fremstår som vilkårlig, klart urimelig eller klart uforsvarlig.
- (10) Tvisteloven § 19-11 fjerde ledd lyder:
- «Har forliket ikke bestemmelser om fordeling av sakskostnadene, skal retten på begjæring fra partene avgjøre spørsmålet etter skjønn.»
- (11) I Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 438 fremgår det at partene ikke kan avtale at retten skal treffe en sakskostnadsavgjørelse etter de ordinære sakskostnadsreglene i kapittel 20, fordi disse reglene ikke er utformet med tanke på forlikssituasjonen. Det følger av dette at heller ikke retten skal anvende de ordinære reglene i kapittel 20. Derimot skal det skje en bred skjønnsmessig vurdering, hvor det blant annet kan legges vekt på i hvilken utstrekning rettsforliket imøtekommer de påstander partene har nedlagt, hva som etter en totalvurdering fremstår som rimelig, og – så langt retten kan overskue det – hva som ville ha blitt et sannsynlig domsutfall, jf. Rt-2011-495 avsnitt 22.
- (12) I anken har A blant annet gjort gjeldende at den særskilte prøving av advokatsalærene er i strid med lovens system. Det er pekt på at lagmannsretten har vurdert om salæret er forholdsmessig.
- (13) Lagmannsretten gjennomfører innledningsvis en bred skjønnsmessig vurdering i tråd med den forståelsen av § 19-11 fjerde ledd som kom til uttrykk i Rt-2011-495 avsnitt 22. Slik ankeutvalget leser avgjørelsen, avsluttes denne vurderingen med følgende konklusjon:
- «Samlet mener lagmannsretten at kommunen skal bære delvis ansvar for A's sakskostnader for begge instanser. Ved den skjønnsmessige vurderingen av hvor stor del av ansvaret kommunen skal bære, herunder den nærmere vurderingen av størrelsen av sakskostnadskravet fra A, har lagmannsretten delt seg i et flertall og et mindretall. Flertallet, konstituert lagdommer Shelby og lagdommer Eriksen, har kommet til at kommunen må dekke 60 %.»
- (14) Etter dette går lagmannsretten videre til en konkret vurdering av hvorvidt sakskostnadene A krever dekket, er forholdsmessige. Det foretas ut fra denne vurderingen en avkortning i salæret både for tingretten og lagmannsretten. De endelige beløpene utgjør 60 prosent av dette.
- (15) Hvorvidt kostnadene er nødvendige, kan utvilsomt være et relevant moment i skjønnen etter § 19-11 fjerde ledd. Slik premissene til lagmannsretten er utformet, inngår imidlertid ikke vurderingen av nødvendighet i lagmannsrettens skjønn etter § 19-11 fjerde ledd, men i en etterfølgende vurdering tilsvarende den som skjer etter tvisteloven § 20-5. Ankeutvalget viser

til ordlyden i § 19-11 fjerde ledd og til uttalelsen i lovforarbeidene om at reglene i tvisteloven kapittel 20 ikke passer på forlikssituasjonen, og anser lagmannsrettens tilnærming til sakskostnadsvurderingen som uriktig.

- (16) Etter ankeutvalgets oppfatning kan det ikke legges til grunn at denne tilnærmingen ikke har virket inn på lagmannsrettens resultat. Fremgangsmåten innebærer en skjematisk avkortning i tråd med brøken som er fastsatt i den første skjønnsmessige vurderingen. Resultatet er følgelig ikke et resultat av en samlet skjønnsmessig helhetsvurdering hvor blant annet det endelige resultatets rimelighet inngår.
- (17) Avgjørelsen må følgelig oppheves, og det er da ikke nødvendig for ankeutvalget å ta stilling til om det har vært tilstrekkelig kontradiksjon, om avgjørelsen er tilstrekkelig begrunnet eller om den fremstår vilkårlig, klart urimelig eller klart uforsvarlig.
- (18) Anken har ført fram, og A tilkjennes sakskostnader for Høyesterett, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Totalt kreves dekning av salær med 38 700 kroner med tillegg av merverdiavgift. Kravet godtas, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. I tillegg kommer rettsgebyr med 7 338 kroner.
- (19) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

1. Lagmannsrettens kjennelse – slutningen punkt 2 og 3 – oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Nærøysund kommune til A 55 713 – femtifemtusensyvhundreogtrenten – kroner innen to uker fra forkynnelse av kjennelsen.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)